

Filozofická fakulta Univerzity Palackého
Katedra anglistiky a amerikanistiky

**ANALÝZA ANGLICKÉHO ADMINISTRATIVNÍHO TEXTU NA
ZÁKLADĚ TEORIE FUNKČNÍCH STYLŮ**

**ANALYSIS OF AN ENGLISH OFFICIAL DOCUMENT BASED ON
THEORY OF FUNCTIONAL STYLES**

(bakalářská práce)

Autor: Eva Bečková, Angličtina se zaměřením na aplikovanou ekonomii

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Ph.D.

Olomouc 2010

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla úplný seznam citované a použité literatury.

V Olomouci dne 5. 5. 2010

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Jitce Zehnalové, Ph.D., za pomoc, cenné rady a metodické vedení práce.

Obsah

1	Úvod	6
2	Česká tradice	7
2.1	Styl a stylistika	7
2.2	Slohotvorní činitelé	9
2.3	Funkční styly a jejich klasifikace	11
3	Stylistika a překlad	17
4	Anglosaská tradice	19
4.1	Registry	19
5	Vzájemné působení českých a anglických stylistických teorií	22
6	Administrativní styl	24
6.1	Stylistika administrativních textů	25
6.1.1	Textová rovina	25
6.1.2	Lexikální rovina	25
6.1.3	Morfologická rovina	26
6.1.4	Syntaktická rovina	26
6.1.5	Slohové útvary administrativní komunikace	27
6.2	Anglické úřední dokumenty	27
7	Komparativní analýza	30
7.1	Textová rovina	30
7.1.1	Funkce textu	30
7.1.2	Uspořádání textu	31
7.1.3	Vizuální stránka	31
7.1.4	Koherence a koheze textu	32
7.2	Lexikální rovina	33
7.2.1	Názvy institucí, orgaizací a funkcí	35
7.2.2	Member of the European Parliament a MEP	37
7.2.3	Přivlastňovací pád	38
7.2.4	Postmodifikace	38
7.2.5	Zkratky a zkratková slova	39
7.2.6	Frázová slovesa	40
7.2.7	Párová synonyma	41

7.3	Morfologie	41
7.3.1	Trpný rod	42
7.3.2	Zájmena	43
7.3.3	Číslovky	43
7.4	Syntax	44
7.4.1	Větné kondenzory	44
7.4.2	Hranice větných celků	45
7.5	Nepřesný překlad	46
7.6	Vynechání informací	48
8	Závěr	49
	Summary	50
	Annotation	52
	Anotace	53
	Seznam použité literatury	54
	Internetové zdroje	55

1 Úvod

Bakalářská práce se zabývá analýzou anglického administrativního textu a jeho následným porovnáním s českým překladem. Administrativní dokumenty nejsou z lexikálního hlediska velmi pestré. Jejich hlavní funkcí je sdělení věcné informace, a to zpravidla bez expresivních výrazů. I navzdory těmto faktům si podle mého názoru zaslouží pozornost stejně jako jiné funkční styly. Administrativní text jsem zvolila z toho důvodu, abych v rámci obou jazyků upozornila na typické znaky tohoto funkčního stylu. Práce je rozdělena na část teoretickou a část praktickou.

První z nich zkoumá základní pojmy týkající se funkčních stylů, a to jak v českém, tak v anglickém jazyce. Kromě stylu a stylistiky klasifikuje především funkční styly. Z hlediska české lingvistiky se zaměřuje na počátky jejich diferenciací, které pramení z teorií významného českého jazykovědce B. Havránka. To bylo následováno rozšířením o další funkční styly a jejich podskupiny. Vzhledem k tomu, že se v anglickém jazyce spíše než s termínem funkční styl setkáváme s tzv. registry, věnuje se následující kapitola právě této problematice. Přestože by se mohlo zdát, že vztah české a anglické stylistiky je vzdálený, část věnovaná vzájemným vlivům českých a anglických stylistických teorií dokazuje opak. Analyzovaný text spadá do stylu administrativního. Proto je teoretická část bakalářské práce uzavřena vymezením tohoto funkčního stylu, a to jak v rámci českého, tak anglického jazyka.

Druhá část je částí praktickou. Jejím předmětem je komparativní analýza anglického textu s jeho českým překladem. Text je nazván *How Parliament is organized* a je publikován na internetovém portále Evropského parlamentu. Popisuje fungování Evropského parlamentu a je rozdělen do několika odstavců, které se zabývají vnitřní organizací parlamentu. Charakteristika administrativního textu je následována analýzou výchozího textu v rovinách textové, lexikální, morfologické a syntaktické. Především se však zabývám analýzou roviny lexikální. Vše je doplněno o konkrétní příklady z obou textů. Komparace s českým překladem se snaží poukázat na rozdíly specifické pro každou stylistickou oblast a také na obtížnosti, kterým musí překladatel čelit. Poslední část je věnována nedostatkům přeloženého textu, což je rovněž doprovázeno příklady z textu.

2 Česká tradice

2.1 Styl a stylistika

Dříve než přistoupíme ke klasifikaci funkčních stylů v anglickém a českém jazyce, je třeba si objasnit několik základních pojmů vztahujících se k této disciplíně, které by měly usnadnit orientaci a pochopení daného lingvistického tématu. V následující kapitole se tedy budu zabývat především charakteristikou pojmů styl a stylistika, a to v rámci českého i anglického jazyka, dále klasifikací a významem slohotvorných činitelů a funkcí sdělení.

Jak mluvený, tak psaný projev má různý cíl i funkci. V některých situacích jazyk využíváme jednoduše jako dorozumivací prostředek a příliš se nezabýváme tím, jaké výrazy a jazykový styl použijeme. Naším cílem je pouhé sdělení požadované informace. Někdy je však třeba se zamyslet nad tím, s kým či při jaké příležitosti hovoříme a zvolit tak vhodný jazykový styl. Jazykovým stylem rozumíme způsob výběru jazykových prostředků a jejich následné použití v textu či mluveném projevu.

M. Čechová¹ uvádí prvotní význam slova styl. Slovo pochází až z období antiky, kde byl tehdejší výrazem *stylos* označován nástroj používaný k vyrývání textu na voskové destičky. Přeneseně však v sobě toto slovo neslo význam souboru jednotlivých vlastností vyjádření.

J. Vachek² se ve svém díle *Chapters of modern English lexicology and stylistics* věnuje právě této problematice. K tomu, aby byla vytvořena jednoznačná definice stylu, je třeba se zamyslet nad tím, co mají všechna využití tohoto pojmu společného. Podle J. Vachka toto splňuje vymezení Viléma Mathesia z období 40. let 20. století, které říká: „Sloh je individuální a jednotící ráz záměrně provedeného díla.“

Důležitou osobností v rámci československé lingvistiky je slovenský jazykovědec F. Miko, který je autorem tzv. výrazové teorie stylu, pocházející z 60. let 20. století. Styl je v tomto případě popsán jako seskupení výrazových kategorií v textu, které je představováno příslušnými jazykovými prostředky a které má schopnost plnit danou funkci.

Rozvinutější definici stylu uvádí D. Knittlová³ v 70. letech 20. století. Autorka definuje styl následovně: „Styl podle dnes u nás přijímané definice je způsob cílevědomého výběru,

¹ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 17.

² VACHEK, J., *Chapters from modern English lexicology and stylistics*. Praha: SPN, 1974, s. 114.

³ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 7.

zákonitého uspořádání a využití jazykových prostředků se zřetelem k situaci, funkci, záměru autora a k obsahovým složkám projevu. Jazykové prostředky jsou především lexikální, gramatické a fonologické, ale také je třeba brát v úvahu prostředky parajazykové, tj. grafické v psaném projevu, tempo, timbre, apod. v mluveném, kompoziční výstavbu, tematiku atd. Přitom příslušnost jazykových prostředků k té či oné stylistické rovině musejí všichni uživatelé jazyka chápat stejně – to znamená, že styl a jeho prostředky jsou součástí komplexního jazykového systému.“

Tím, co znamená výraz styl a jak jej obecně definovat, se již po dlouhá léta zabývají jazykovědci. Objevují se odlišné názory, jiné pohledy na danou problematiku, a proto jsou i jednotlivé definice často způsobem výkladu rozdílné. Ve většině případů se u všech autorů setkáváme s jedinou definicí stylu. Odlišně se však k tomuto tématu staví například M. Jelínek, který na základě studií vymezil až deset definic stylu. Přitom každá z nich se váže k jiné oblasti, které při studiu promluvy nebo psaného textu bývají brány v úvahu. Mezi tyto oblasti patří například funkce projevu, osobnost autora, výběr výrazových prostředků, vyjadřování expresivních hodnot a další. Jedna z definic, ke které autor v průběhu zkoumání dospěl, zní: „Styl je výsledek výběru jazykových prostředků z množin konkurenčních prostředků a je charakterizován jako záležitost řečová, parolová.“⁴

M. Čechová⁵ charakterizuje styl jako způsob výběru a uspořádání příslušných jazykových prostředků, k čemuž dochází při vzniku textu. Konečný projev je pak definován jako organizace jazykových jednotek, jejíž jednotlivé části vytvářejí jakýsi soulad, který je schopen spolehlivě splnit autorův úmysl.

Pod pojmem stylistika rozumíme nauku o slohu. Tato jazykovědná disciplína studuje především způsob slohové výstavby projevu. Zjišťuje, jaké jazykové prostředky jsou využity v daném textu, a to z hlediska jejich výběru a následného uspořádání. Ke zkoumání komunikátu a stanovování obecných zákonitostí využívají jazykovědci tzv. stylistickou analýzu.

Stylistika se jako moderní jazykovědná disciplína začíná rozvíjet na přelomu 19. a 20. století. Jedná se ale spíše o mezioborovou disciplínu, jejíž hranice nejsou pevně určeny a tím pádem zasahuje do více jazykovědných oborů.

⁴ KRÍSTEK, M. „Vybrané shody a odlišnosti českého a anglosaského pojetí stylu a stylistiky“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 14. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/vybrane.htm>>.

⁵ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 17.

Stylistika se zabývá texty jakéhokoliv typu. Do popředí staví především jazykovou výstavbu daného projevu a jeho formu. Hlavním cílem je rozpoznání jazykových prostředků v textu a následné stanovení jejich funkce.

M. Čechová⁶ se zmiňuje také o stylistické syntagmatice a paradigmatice. Syntagmatika je formována všeobecnými zákonitostmi využití výrazových prostředků a jejich spojování v textu, paradigmatica je tvořena právě těmito výrazovými prostředky, a to v rámci každé jazykové roviny.

2.2 Slohotvorní činitelé

Jednotlivé styly a výstavby projevu jsou ovlivňovány tzv. slohotvornými činiteli, kteří utvářejí rozdíly mezi styly. Podle těchto činitelů se rozhodujeme, jaké jazykové prostředky použijeme, a tím pádem slohotvorní činitelé ovlivňují konečný styl projevu. Dělí se do dvou skupin, a to na subjektivní a objektivní.

- Subjektivní slohotvorní činitelé závisí na autorovi daného vyjádření a zobrazují jakýsi styl autorský. Mezi subjektivní slohotvorné činitele se řadí autorův intelekt, vzdělání, zaměstnání, osobnost, pohlaví, věk, postoj k řešenému problému, jeho momentální psychický či fyzický vztah, zařazení do určitého sociálního prostředí, kulturní a společenské povědomí, schopnost logického myšlení, záliby, životní zkušenosti autora, apod. Tito slohotvorní činitelé určují také autorův individuální styl, bývají proto někdy nazýváni činiteli individuálními.
- Objektivní slohotvorní činitelé jsou již obecně platné zákonitosti, které musí autor respektovat a dodržovat, to znamená, že na autorově projevu nejsou nijak závislé. Jedná se zejména o to, zda je autorovým záměrem vést dialog nebo monolog, zda se jedná o projev veřejný nebo soukromý, jestli může dojít k přímému kontaktu mezi mluvčím a příjemcem informace, jestli se jedná o projev mluvený či psaný, zdali bude tento projev adresovaný odborníkům, dětem nebo laikům. Důležitá je také úroveň připravenosti daného projevu. Existuje však mnoho dalších činitelů, které autor nemůže ovlivnit, ale musí je brát v úvahu a snažit se jim přizpůsobit. Jako nejdůležitější slohotvorný činitel, kterým psaný či mluvený projev disponuje, je funkce sdělovací

⁶ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 18.

neboli informativní. V kontrastu pak proti sobě stojí funkce věcně sdělná s funkcí esteticky sdělnou.⁷

Z uvedených informací je zřejmé, že největší možnost vyjádření vlastní osobnosti je v situacích běžného dorozumívání. To platí v případě stylů uměleckých nebo některých stylů publicistických. Autorova originalita je nejméně patrná v rámci stylů odborných, kde je nezbytné dodržovat již dohodnutá pravidla a používat osvědčené předlohy. Důkazem je například styl administrativní., kde se nejčastěji setkáváme se zmíněnými šablonami, které zjednodušují tvorbu odborných dokumentů, jako jsou smlouvy, žádosti, životopisy, dotazníky, apod.

D. Knittlová⁸ uvádí následující kritéria, podle kterých dochází k výběru vhodných jazykových prostředků a tím k vytvoření vhodného textu nebo mluveného projevu:

1. zvukový nebo grafický materiál,
2. dialogická nebo monologická forma,
3. přítomnost nebo nepřítomnost adresáta projevu,
4. připravenost či nepřipravenost projevu,
5. statický nebo dynamický způsob,
6. účast prvků rozumových a citových,
7. soukromé nebo veřejné prostředí,
8. funkce sdělení je prostě sdělná, odborná prakticky nebo teoreticky, přesvědčovací či esteticky sdělná.

Jak bylo již řečeno výše, funkce, kterou sdělení disponuje, je nejdůležitější slohotvorný činitel. A právě na základě těch nejvýznamnějších funkcí, které má dané sdělení plnit, se vyvinuly základní styly, a to styly funkční.

⁷ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 59-68.

⁸ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 7.

2.3 Funkční styly a jejich klasifikace

Mluvený i psaný projev plní různou funkci. Právě ta hraje roli nejdůležitějšího slohotvorného činitele. Na základě těch nejvýznamnějších funkcí, které má sdělení splňovat, byly vytvořeny základní, tzv. funkční styly. Stejně jako se vyvíjí a zdokonaluje společnost, věda a technika nebo kultura, dochází i k vývoji a změnám jazyka. Jazykový vývoj je závislý jak na politické, ekonomické či společenské situaci, tak na historické době nebo vyspělosti kultury. Protože jazyk se vždy mění v závislosti na nových jevech objevujících se ve společnosti, tyto změny se pak přirozeně odráží i ve stylové diferenciaci spisovného jazyka a jazykové komunikace, čímž dochází k rozvoji stávajících a vzniku nových stylů. Vezmeme-li v úvahu všechny výrazové prostředky užití v dané konkrétní situaci, které splňují stejnou nebo podobnou funkci, dopracujeme se k vymezení funkčního stylu. M. Čechová⁹ uvádí, že takový styl „představuje styl objektivní, interindividuální, mimopersonální, určitou abstrakci při sledování funkce projevu, a to na rozdíl od individuálních stylů jednotlivců – stylu subjektivních, personálních.“

D. Knittlová¹⁰ uvádí, že teorie funkčních stylů a její základní rysy se objevují na začátku 30. let 20. století. Jsou popsány v díle B. Havránka „*Úkoly spisovného jazyka a jeho kultura*“, které pochází z roku 1932. Bohuslav Havránek byl český jazykovědec, bohemista a filolog, který je znám především jako jeden z nejvýznamnějších představitelů Pražského lingvistického kroužku. Autor dělí základní funkce jazyka na komunikativní, estetickou, prakticky odbornou a teoreticky odbornou, přičemž vymezuje k nim odpovídající, tzv. funkční jazyky. Tyto jazyky jsou považovány za jakési první obecné rozdělení základních funkčních stylů českého jazyka. Následující dělení uvádí jednotlivé funkce a k nim kompatibilní jazyky:

1. funkce komunikativní – jazyk hovorový
2. funkce prakticky odborná – jazyk pracovní neboli věcný
3. funkce teoreticky odborná – jazyk vědecký
4. funkce estetická – jazyk básnický

Ve všech těchto případech vždy záleží na způsobu a cíli projevu. Jak již můžeme tušit, jazyk básnický je určen nejen ke komunikaci, jeho další a zjevně důležitější funkcí je především zaujmout příjemce. To ho odlišuje od ostatních Havránkových funkčních jazyků, které jsou

⁹ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 37.

¹⁰ KNITTLOVÁ, D. *K teorii i praxi překlada*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 122-123.

používány hlavně k dorozumívání se a sdělení věcné informace. Proto ve většině případů postrádá funkci estetickou.

J. Vachek¹¹ uvádí následující podmínky, dle kterých můžeme podle B. Havránka dojít ke klasifikaci funkčních stylů:

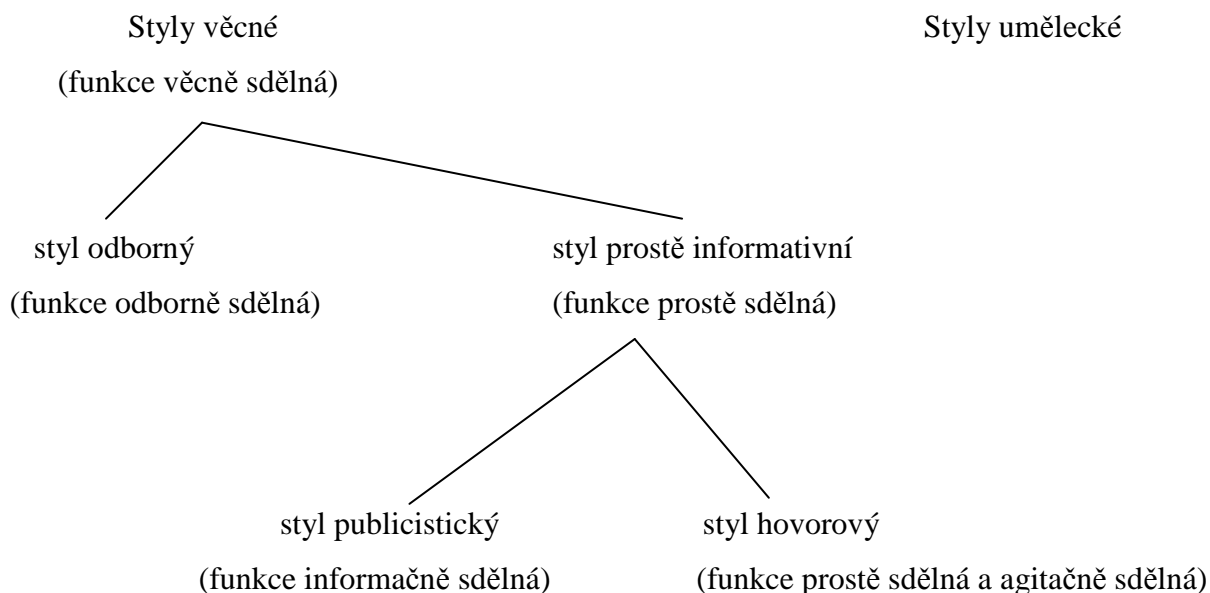
1. podle cíle projevu:
 - zpráva, praktické sdělení (ang. matter-of-fact communication)
 - výzva (ang. appeal)
 - obecné poučení (ang. general explanation)
 - odborné poučení (ang. technical explanation)
 - kodifikující formulace (ang. codifying formulation)
2. podle způsobu projevu:
 - ústní – soukromý (monolog, dialog) nebo veřejný (řeč, diskuze)
 - psaný – oznámení, plakát, časopis, knižní, novinářský projev

B. Havránek nebyl přirozeně jediným autorem, který se snažil o vypracování základní diference funkčních stylů. Přestože základní přístup k řešení této otázky byl u většiny jazykovědců jednotný, díky vývoji funkcí jazyka ve společnosti a rozdílnému historickému období docházelo k vymezování nových nebo ke změnám stávajících funkčních stylů. Objevovaly se diskuze, zda zařadit jazyk hovorový také mezi styly spisovného českého jazyka. Pokud mluvíme o jazyku hovorovém neboli komunikativním, jak dokazuje dělení B. Havránka uvedené výše, zpravidla si představíme běžnou denní komunikaci, při které často spontánně užíváme i výrazy nespisovné češtiny. Protože se ale diference funkčních stylů týká jazyka spisovného, bylo na styl hovorový někdy nahlíženo jako na problematický. M. Čechová¹² například uvádí pohled na vymezení stylu češtiny očima českého bohemisty F. Trávníčka, který v 20. letech 20. století působil jako profesor českého jazyka na Masarykově univerzitě v Brně. Předmětem jeho studia byl historický vývoj češtiny a současný jazyk. Co se týče funkčních stylů, v jeho studiích se objevují tzv. druhy spisovných slohů, a sice sloh praktický, teoretický, dále umělecký, úřední, řečnický, novinářský a společenský neboli konverzační. Na závěr lze však říci, že Bohuslav Havránek položil jakýsi základ funkčních stylů v českém jazyce. Jeho členění bylo později zkonkretizováno významným českým jazykovědcem M. Jelínkem. Ten přidal rozdělení stylu věcného na odborný a prostě informativní, který dále zahrnoval styly publicistický

¹¹ VACHEK, J. *Chapters from modern English lexicology and stylistics*. Praha: SPN, 1974, s. 119.

¹² ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 38.

a hovorový, přičemž publicistický styl se objevuje až jako poslední. Vše je patrné v následujícím schématu:

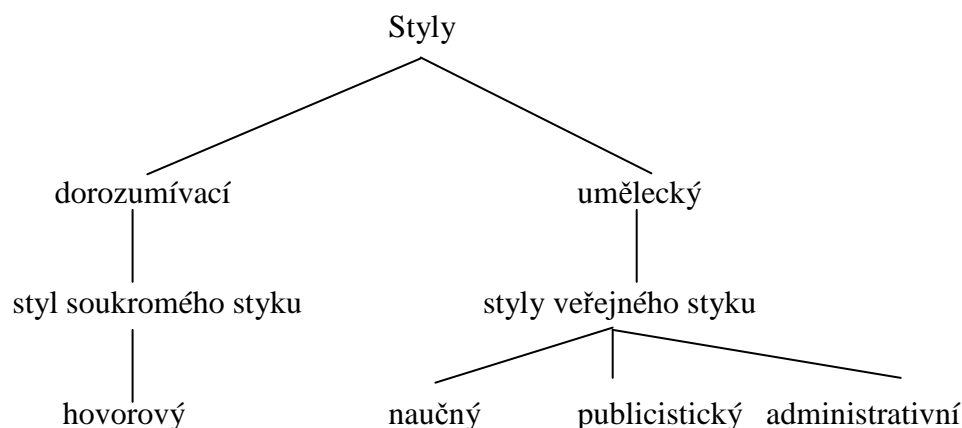

Jak je ze schématu zřejmé, styly věcné se řadí mezi ty, u nichž převládá důraz na sdělení věcné informace, nesnaží se tedy zásadně působit na adresáta a estetická funkce je potlačena, zatímco u stylů uměleckých jde především o zaujetí čtenáře či posluchače, a proto zde estetická funkce hraje zásadní roli.¹³

D. Knittlová¹⁴ se dále zmiňuje o diferenciaci slovenského jazykovědce E. Paulínyho. Ten rozčlenil styly na umělecké a dorozumívací. Každý z nich pak dále dělí na styly veřejných a soukromých projevů. O konečnou podobu klasifikace se však postaral J. Mistrík – zakladatel moderní jazykové stylistiky, který přidal styl hovorový u soukromých projevů a styly publicistický, administrativní a naučný u projevů veřejných. Na rozdíl od předchozího členění však nacházíme publicistický styl na opačné straně, a to mezi styly uměleckými (viz schéma):

¹³ KNITTLOVÁ, D. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 8.

¹⁴ Tamtéž, s. 9.

K vymezení funkčních stylů také významně přispěl český bohemista Alois Jedlička. Do povědomí se zapsal jako redaktor časopisu *Naše řeč*, který dosud vychází, a to již od roku 1916. Zabývá se českým jazykem a aktuálními jazykovědnými otázkami. O práci A. Jedličky, pocházející z 60. a 70. let 20. století, se zmiňuje M. Čechová¹⁵. Specifikem tohoto autora je diferenciací tzv. 3 rovin stylových jevů, a sice stylové sféry, stylové oblasti a stylového typu. Cílem je v rámci jednotlivých rovin určit zvláštní funkce, vrstvu jazykových prostředků a stylový typ, který se liší podle specifických norem platných pro danou sféru.

Josef Vachek působil jako český lingvista, anglista a bohemista a bývá řazen mezi nejvýznamnější představitele Pražského lingvistického kroužku. D. Knittlová¹⁶ uvádí dělení funkčních stylů z pohledu Josefa Vachka. Styly jsou klasifikovány podle toho, zda převažuje obsah nad formou (např. žurnalistický styl), dále zda obsah a forma jsou na stejné úrovni důležitosti a vztahy mezi skutečnostmi nejsou důležité (např. prostý sdělovací styl), jestli forma a obsah jsou stejně důležité, ale fakta jsou seřazena systematicky a mají mezi sebou příslušný vztah (argumentativní styl) nebo zda je důraz kladen pouze na formu (styl formalistický). Dalšími typy stylů jsou propagandistický, kdy autor využívá otevřeného apelu nebo styl prostý, který je zpravidla bez apelu, a to jak v mluveném, tak v psaném projevu.

D. Knittlová¹⁷ vychází ze studií M. Jelínka a ruského jazykovědce I. R. Gaľperina. V díle *Funkční styly v angličtině a češtině* z roku 1977 jmenuje 4 základní funkční styly – administrativní, styl vědy a techniky, žurnalistický a publicistický. Nejedná se však o konečný výčet. Tyto styly dále zahrnují množství podskupin a žánrů, jako například styl vyhláskový, titulkový, úvahový, obchodní, inzerátový a další.

¹⁵ KNITTLOVÁ, D. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 39-40.

¹⁶ Tamtéž, s. 124.

¹⁷ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 15.

V dnešní době se odlišují styly věcné, věcněsdělné neboli sdělovací, kde mluvčí neklade důraz na estetickou stránku projevu, ale jde o pouhé sdělení dané informace. Díky odlišným funkcím, jež tyto informace mají, pak můžeme rozlišit styl odborný, administrativní, prostěsdělovací a publicistický. Na druhé straně pak stojí styly umělecké literatury neboli styly esteticky sdělné, které disponují přímým či nepřímým estetickým záměrem. Někteří lingvisté vydělili několik funkčních stylů závislých na odlišných kritériích, ve většině případů není ovšem jasně daný kontrast mezi stylem uměleckým a ostatními styly. U diferenciaci všech stylů bychom měli také brát v úvahu, zda je projev uskutečňován v psané či mluvené podobě, v soukromí či na veřejnosti, je předem připravený nebo spontánní, zda se odehrává v prostředí cizím nebo známém, či jde o monolog nebo dialog, a další.¹⁸

Existují podmínky, které mají vliv na cíl a způsob našeho psaného či mluveného projevu, situace, které nás nutí použít jisté jazykové prostředky příslušející specifickému stylu. Přestože naši každodenní komunikaci ovlivňují nejrůznější faktory, hlavním cílem neboli řídicím slohotvorným činitelem je především funkce věcněsdělná. Pak lze funkční styly rozdělit na sdělovací a esteticky sdělné.

V následujícím odstavci uvádím klasifikaci funkčních stylů podle M. Čechové.¹⁹

1. Sdělovací funkční styly:

- prostěsdělovací – zahrnuje komunikaci běžnědorozumivací
- odborný – dále se člení na styly prakticky odborný, vědecký a populárně naučný
- administrativní – disponuje funkcí informativní a direktivní
- publicistický – disponuje taktéž funkcí informativní
- řečnický – má funkci přesvědčovací

2. Esteticky sdělné funkční styly neboli styly umělecké literatury:

- próza
- poezie
- drama

¹⁸ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 41.

¹⁹ Tamtéž, s. 41-42.

Přestože základní funkční styly, v některých literaturách nazývány též primární funkční styly, byly již lingvisty klasifikovány, mnoho z nich uvádí rozšířené dělení o tzv. styly sekundární. Jedná se o takové styly, které vznikají na základě stylů primárních, jsou od nich tedy odvozené. Příkladem je styl konverzační, zahrnující běžné, každodenní, společenské dialogy, seznamování se, pozdravy, apod. Mezi další sekundární styly patří styly soukromé, veřejné, obřadní, oficiální, gratulační, děkovné, žertovné, familiární a další.²⁰

²⁰ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 40.

3 Stylistika a překlad

Překlad ve své podstatě představuje převádění textu z jednoho jazyka do druhého. Samotný výraz překlad může být chápán dvěma způsoby:

- překlad jako proces převodu psaného textu z výchozího jazyka do cílového
- překlad jako produkt překladatelského procesu, který slouží k užití v rámci socio-kulturního prostředí cílového jazyka

Setkáváme se s několika druhy překladu:

- vnitrojazykový (ang. intralingual translation) – překlad v rámci stejného jazyka
- mezijazykový (ang. interlingual translation) – je považován za pravý druh překladu, překlad z jednoho jazyka do druhého
- intersémiotický (ang. intersemiotic) – překlad z jednoho znakového systému do druhého²¹

Pro překladatele je důležité především povědomí, jak pracovat se styly. Je přitom nezbytné, aby ovládali oba jazyky, tedy jazyk výchozí i cílový. Při překladu nejde pouze o výměnu slov na základě gramatických pravidel, ale v úvahu musí být brána také znalost lingvistiky či stylistiky.

Při překládání textu je prvotním cílem převedení dané informace z jazyka výchozího do jazyka cílového. Překládání však nelze zjednodušit pouze na převádění slov. Závisí také na volbě výrazových prostředků, typu funkčního stylu, účelu, ke kterému je překládáný text použit, apod. K tomu, aby nedošlo k mylné interpretaci daných informací, je nezbytné vědět, zda klíčovou roli hraje pouze věcný obsah nebo spíše estetičnost a účinek, který by měl text mít na adresáta. Mezi odvětví, ve kterých je důležitá zejména věcná informace, patří například styl zpravodajský nebo vědecký. Naopak ve stylech uměleckých je důraz kladen právě na informaci estetickou. Překladatel by se měl zaměřit zejména na správný výběr vyjadřovacích prostředků, protože mohou v různých jazycích zastávat jinou funkci nebo mít jiný význam.²²

Při překládání textů úředních dokumentů je stěžejní seznámení se s terminologií, ustálenými obraty a formulacemi, které jsou obvyklé v daném stylu v rámci cílového jazyka. Vzhledem k tomu, že úřední styl má za úkol především sdělit věcnou informaci, a to co nejjasnějším způsobem, velmi často přebírají určité formulace role termínů. Překladatel by se neměl

²¹ HATIM, B., MUNDAY, J. *Translation: an advanced resource book*. London: Routledge, 2004, s. 5.

²² KNITTLOVÁ, D. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 122-123.

pokoušet o slohovou ani lexikální pestrost či originalitu, ale naopak by se měl držet pravidel daných v určitém stylu a jazyce.²³

²³ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 25.

4 Anglosaská tradice

4.1 Registry

V rámci anglického jazyka se spíše než s výrazem styl setkáváme s pojmem registr (ang. register). Je popisován jako určitá jazyková varianta definovaná na základě jejího použití v různých sociálních situacích či ke konkrétnímu účelu. Zjednodušeně je možné říci, že každý člověk nacházející se v odlišném sociálním a kulturním prostředí, užívající odlišný dialekt nebo patřící do jiné věkové kategorie, je schopen vyjádřit informaci zcela rozdílným způsobem.

L. Urbanová²⁴ uvádí, že v anglické lingvistice existují dva typy jazykových variací. První z nich se nazývá registr, který je používán v daných společenských situacích. Druhý typ jazykové variace se nazývá osobní dialekt. Ten je spojen především se socio-lingvistickým charakterem uživatele jazyka, bývá též nazýván idiolekt.

Odlišnost vyjádření se o stejné situaci demonstrují na následujícím vlastním příkladu:

1. *A man died today after a collision with a loaded motorvehicle during the rush hour.*
2. *Some bloke was stroken down and killed by a full truck on the traffic jam today.*

Obě prohlášení hovoří o stejné situaci, ale je zřejmé, že nebyla řečena v totožných situacích či za stejným účelem. Zatímco první z nich by bylo řazeno spíše do stylu žurnalistického, následující bychom především z hlediska slovní zásoby naopak umístili na stranu stylu hovorového.

I angličtina se potýká s problémy, jak přesně pojem registr definovat a vymezit tak přesné hranice. Ne všichni autoři se přiklání k používání výrazu registr. Setkat se můžeme také s názvy žánr, styl, acrolect, aj. L. Urbanová²⁵ však uvádí, že pojmy styl a registr nejsou výrazy totožné ani zaměnitelné.

Stejně jako existují desítky různorodých definic stylu v jazyce českém, není tomu jinak ani v jazyce anglickém. Také anglosaští autoři se prostřednictvím individuálního pohledu na tento jev někdy odlišují. Jazykový styl v rámci anglického jazyka bývá například označován jako

²⁴ URBANOVÁ, L. "Is Stylistics a Controversial Branch of Language Study?" [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 12. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/controversial.htm>>.

²⁵ Tamtéž.

vytváření stejného obsahu pomocí odlišných způsobů nebo také variací v uměleckých či věcných textech. Obecnými definicemi stylu, stylistiky a všeho, co s tím souvisí, se zabývá dílo *Dictionary of Stylistics* autorky K. Walesové²⁶. Jedná se o stylistický slovník, ve kterém se nachází nejrůznější stylistická vymezení. Jedna z charakteristik popisuje styl jako souhrn jazykových prostředků, kterých je užíváno v určitém období nebo typu textu, jiná se zaměřuje na styl ve vztahu k nejrůznějším normám nebo jsou založena na principu obměn, a to například vzhledem k potřebám formálnosti či neformálnosti projevu nebo situace, v níž je text či promluva aplikována. Autorem podobné monografie, *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*, je D. Crystal²⁷. Registr například definuje jako: „[...] term (which) refers to a VARIETY of LANGUAGE defined according to its use in social SITUATIONS, e.g. a register of scientific, religious, FORMAL English.“ Jako autoři současných děl týkajících se anglosaského stylu a stylistiky mohou být uvedeni například M. Short nebo R. Carter.

Přínosné pro anglickou stylistiku je dílo D. Crystala a D. Davyho, *Investigating English Style*. Na problematiku nahlíží stejně jako členové Pražské školy, a to z hlediska funkční diference stylistických variant anglického jazyka. Styl popisují jako jazykové varianty, které se od sebe vzájemně odlišují. Autoři o termínu registr uvádí: „This term has been applied to varieties of language in an almost indiscriminate manner, as if it could be usefully applied to situationally distinctive pieces of language of any kind.“²⁸

Crystal a Davy²⁹ řadí mezi aspekty, které ovlivňují diferenciaci jednotlivých stylů, pole (ang. field of discourse), způsob (ang. mode of discourse) a tón (ang. tenor of discourse).

- pole – vztahuje se k tématu či obsahu psaného nebo mluveného projevu. Má vliv na správné zvolení výrazových prostředků, a to zvláště těch lexikálních.
- způsob – týká se odlišností, které přináší mluvený a psaný projev. V současnosti se však objevují tendence zaměřit se také na typy komunikace, kde se mluvený a psaný projev slučuje (např. chaty, emailová komunikace, reklamy, aj.)³⁰
- tón – jedná se o to, jak formální či neformální bude mluvený nebo psaný projev. Na základě promluvy ukazuje rovnost či nerovnost postavení účastníků projevu, což je závislé na vztahu mluvčího a adresáta.

²⁶ WALES, K., *Dictionary of Stylistics*. London: Pearson Education, 2001, s. 337.

²⁷ CRYSTAL, D. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Oxford: Blackwell, 1995, s. 295.

²⁸ CRYSTAL, D., DAVY, D. *Investigating English style*. London: Longman, 1973, s. 61.

²⁹ Tamtéž, s. 61.

³⁰ URBANOVÁ, L. „*Is Stylistics a Controversial Branch of Language Study?*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 12.ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/controversial.htm>>.

Z českých autorů se stylistikou anglického jazyka zabývá například L. Urbanová³¹. Popisuje odlišnosti z pohledu psané a mluvené angličtiny, uvádí znaky věcného a expresivního stylu nebo se zabývá interpunkcí v anglickém psaném projevu. Anglický jazyk popisuje jako jev heterogenní, jelikož se při jeho užívání setkáváme s variantností. Autorka uvádí, že styl (ang. style of discourse) představuje vztah účastníků, ať už v mluveném či psaném projevu, ve kterém je rozpoznatelný záměr mluvčího nebo pisatele.

³¹ URBANOVÁ, L., OAKLAND, A. *Úvod do anglické stylistiky*. Brno: Nakladatelství Barrister & Principal, 2002, s. 9-10.

5 Vzájemné působení českých a anglických stylistických teorií

Stylistickými rozdíly v českém a anglickém jazyce se zabývá také jedna z částí projektu Ústavu českého jazyka Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, který byl vypracován v letech 2002-2004. Celý projekt nese název „*Kontrastivní studium věcných textů*” (projekt GA ČR č. 405/02/0349). Jedna z dílčích částí celého projektu se jmenuje *Vybrané shody a odlišnosti českého a anglosaského pojetí stylu a stylistiky* (ang. *Some similarities and differences in Czech and Anglo-Saxon theories of style*) a jejím cílem je především stanovit definice stylu a stylistiky, dále uvést dělení jednotlivých stylistik a v neposlední řadě uvést vlivy, jež na sebe české a anglosaské teorie stylu mají.³²

Přestože Česká republika a anglosaské oblasti nejsou sousedící země a nemají k sobě nejen z hlediska lingvistického příliš blízko, můžeme zde hovořit o jistém vzájemném působení. Je nutno podotknout, že práce českých lingvistů a stylistických teoretiků se spíše než o zahraniční autory opírají zejména o díla teoretiků domácích, jakými jsou například V. Mathesius nebo B. Havránek. Výraznější vliv anglických teorií u nás můžeme pozorovat od 60. let 20. století, a to nejspíš díky nárůstu kontaktů se západními zeměmi. Na druhé straně, vliv českých autorů na stylistické studie autorů anglosaských byl patrný zejména prostřednictvím představitelů Pražské školy.

Pražský lingvistický kroužek neboli Pražská škola představuje dosud existující sdružení jazykovědců a literárních teoretiků, které před druhou světovou válkou patřilo mezi jedno z nejvlivnějších seskupení jazykovědného myšlení. Vznik Pražské školy se datuje do roku 1926, kdy bylo svoláno první zasedání. Hlavními představiteli a zakladateli Pražského lingvistického kroužku byli nejen čeští, ale také zahraniční jazykovědci. Předmětem jejich společných diskuzí byl především stav soudobé lingvistiky. Svě koncepcí stavěli zejména na teoriích strukturalismu, ovlivněni byli Ferdinandem de Saussurem, švýcarským jazykovědcem a zakladatelem strukturalistické lingvistiky. Společným dílem Pražské lingvistické školy je kniha nazvána *Teze* z roku 1929. Dílo se zabývá otázkami důležitosti společenské funkce jazyka, dále funkčností jazykových jednotek a studiem jazyka z hlediska synchronního, který

³² KRČÍSTEK, M. „*K možnostem srovnávání českého a anglosaského pojetí stylistiky*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 12.ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/pojeti.htm>>.

i přesto disponuje dynamičností. Mezi významné představitele Pražské školy patří například Vilem Mathesius, Jan Mukařovský, Bohuslav Havránek, Roman Jakobson a další.³³

Pokud se vrátíme zpět ke vzájemným vlivům českých a anglosaských tradic v oblasti stylistiky, zjistíme, že nepřímé působení zprostředkované odbornou literaturou, které se zdá být komplikované, je doprovázeno také vlivem přímým, i když se neopírá o dlouhodobější vztahy v rámci lingvistiky. Jde především o lingvistické studie vypracované v Československu v období od 50. – 60. let 20. století, které se objevovaly v anglicky mluvících zemích. Nejvýznamnějšími osobnostmi působícími v zahraničí, které se na těchto postupech podílely, byli především L. Doležel, R. Wellek a R. Jakobson.³⁴

³³ LUKEŠ, D. „*O Pražském lingvistickém kroužku*“ [online]. Prague Linguistics – Linguistique de Prague [cit. 20. ledna 2010]. Dostupný na <http://www.praguelinguistics.org/cs/o_prazskem_lingvistickem_krouzku>.

³⁴ KRÍSTEK, M. „*Vybrané shody a odlišnosti českého a anglosaského pojetí stylu a stylistiky*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 14. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/vybrane.htm>>.

6 Administrativní styl

Administrativní styl je spojen s adjektivy jako strohý, nezajímavý nebo málo atraktivní. Patří mezi styly, které se vyznačují věcností, objektivitou a jasností. Hlavními rysy administrativního stylu je rychlost, stručnost, přehlednost a ekonomičnost. Jeho cílem není zaujmout adresáta z hlediska estetického, proto se ve většině případů nesetkáme s expresivitou, variantností nebo pestrostí.

V minulosti lingvisté samotný administrativní styl vůbec nevyčleňovali. Na počátku se v rámci odborného stylu oddělovala pouze oblast praktická a teoretická, později se setkáváme se stylem úředním či administrativně-právním. Samotný administrativní styl se začíná vydělovat od 20. let 20. století, kdy se vznikem Československa vzrůstá potřeba vytváření oficiálních dokumentů a projevů.

Administrativní styl se jinými slovy nazývá také styl prakticky odborný, jednací, úřední nebo tzv. styl úředních dokumentů. Jedná se o styl nejmladší. Mezi jeho hlavní funkce patří funkce odborně sdělovací, řídicí, regulativní, sdělovací a direktivní. Řadí se ke stylům překladatelsky méně náročným, jehož hlavním úkolem je sdělit důležitá fakta. D. Knittlová³⁵ uvádí, že přestože se ve většině případů setkáváme s administrativními dokumenty psanými, existují i formy mluvené. Autorka jej dále člení na styl obchodní, právnícký a vyhláskový neboli direktivní. Jak už můžeme tušit z výčtu typických rysů, tento styl značně postrádá syntaktickou i lexikální pestrost. Jelikož hlavním cílem je hlavně zprostředkování věcné informace, administrativní dokumenty vyžadují naprostou srozumitelnost. Nežádoucí je v tomto případě nesprávná interpretace či mylné pochopení uvedených údajů. Administrativní styl představuje styl veřejného styku, který je tvořen mnoha žánry a útvary. D. Knittlová³⁶ se zmiňuje o slovenském, jazykovědci J. Mistríkovi, který člení tento styl do 3 podskupin:

1. dokumentární styl – zápisy, protokoly, směnky, smlouvy, apod.
2. oznamovací styl – vyhlášky, směrnice, inzeráty, oběžníky, apod.
3. heslový styl – tiskopisy, soupisy, aj.

³⁵ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 15.

³⁶ Tamtéž, s. 15.

M. Čechová³⁷ se zmiňuje o normách administrativní komunikace. Jak již bylo řečeno, mezi nejdůležitější funkce administrativních textů patří především věcnost, jednoznačnost a objektivita. Z toho vyplývá, že oblast úředních dokumentů je velmi náročná na dodržování norem. Vyžaduje striktní dodržování předepsaných pravidel po stránce syntaktické, lexikální či po stránce grafické úpravy. Přestože se v této oblasti komunikace neobjevují expresivní výrazy či pestrost, v poslední době se můžeme setkat i s případy, kdy se do popředí dostává pokus o originalitu autora, který se snaží odlišovat od jiných. Do dokumentů zapojuje elementy, jež si kladou za cíl zmanipulovat příjemce. Stejně jako D. Knittlová i M. Čechová zastává názor o možnosti mluvených administrativních projevů. Jako příklad uvádí ústní hlášení či monologické a dialogické promluvy.

6.1 Stylistika administrativních textů

Administrativní dokumenty mají pevnou strukturu a ve zpracování informací jsou jednotné. Rychlost vyhotovení a přehlednost zajišťují především předem připravené tiskopisy a formuláře. Vzhledem k tomu je ve většině případů oblast stylizace administrativních textů podmíněná již danými pravidly.

6.1.1 Textová rovina

L. Urbanová³⁸ uvádí tzv. kohezi textu. Jedná se o syntaktickou propojenost, která napomáhá k tvorbě textové struktury daného mluveného nebo psaného projevu. Rozlišujeme kohezi lexikální a gramatickou. Koheze lexikální představuje složení lexikálních jednotek v textu. Významně napomáhá k osvětlení diskutovaného tématu, a to opakováním klíčových slov a dalších lexikálních jednotek v textu nebo mluveném projevu. Gramatická koheze propojuje gramatickou strukturu textu. K tomu napomáhají spojky, zájmena, členy, substitute, atd.

6.1.2 Lexikální rovina

Administrativní texty jsou po stránce lexikální značně chudé. Setkáváme se s citově nezabarvenými výrazy, jednoznačnými pojmenováními, která přesně vystihují požadovanou informaci a také tzv. termíny. Termíny se tedy objevují nejen ve stylu odborném, ale i oblast administrativní komunikace disponuje svými ustálenými výrazy. Záleží přitom na odvětví,

³⁷ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 196.

³⁸ URBANOVÁ, L., OAKLAND, A.. *Úvod do anglické stylistiky*. Brno: Nakladatelství Barrister & Principal, 2002, s. 60.

pro které je daná terminologie určena a k čemu má posloužit. M. Čechová³⁹ definuje termín jako „takové pojmenování, které je v rámci disciplíny jednoznačným pojmenováním pojmu oboru.“ Příkladem administrativního termínu může být *splátka, daň, platební výměr, pojistná událost, faktura, smlouva, odběratel*, a další.

Z hlediska lexikálního se v administrativních textech dále setkáváme s přesnými číselnými údaji, měrovými jednotkami, vlastními názvy osobními a místními nebo názvy institucí. Častý výskyt zaznamenávají také zkratky (*JIP, s.r.o.*), zkratková slova (*Čedok – Československá dopravní kancelář, Dezka – Děčínská zájezdová kancelář*) a značky, které však musí být pro adresáta z kontextu srozumitelné. Narazit můžeme také na tzv. univerbizované výrazy, professionalismismy či slangismy.⁴⁰

6.1.3 Morfologická rovina

Morfologie se jako lingvistická disciplína zabývá tvary slov, členěním slov na slovní druhy a mluvnickými kategoriemi slov. Pokud nahlédneme na administrativní texty z hlediska morfologického, zjistíme, že se vždy užívá spisovných výrazů a také tvarů neutrálních. Ve většině případů se nesetkáme s výrazy hovorovými, pokud k tomu však dojde, zpravidla se jedná o autorovu neznalost. V administrativních dokumentech se velmi často vyskytují substantiva, číslovky a dále tzv. deverbativní adjektiva (*vyhotovený, podepsaný, zajišťující, nahradivší*, apod.). Výskyt určitých slovesných tvarů je naopak redukován. Z mluvnických pádů jsou nejčastěji používány 1. a 2. pád, tedy nominativ a genitiv, s vokativem se můžeme setkat spíše v administrativních projevech. V administrativních textech se příjemcům nejčastěji vyká, využívá se však také 1. osoby množného čísla, která se používá v případě, že autor odkazuje na svou činnost (*žádáme Vás, aj.*).⁴¹

6.1.4 Syntaktická rovina

V administrativních textech se klade důraz na úspornost, přehlednost a jasnost. Zároveň je ale také důležité, aby informace byly jednoznačné a přesné. Existují určité šablony, ustálená spojení, fráze a obraty, které se využívají k tvorbě administrativního dokumentu a ty do něj bývají vkládány celé (*kde Vám bude předán...; vyhovuji Vaší žádosti ze dne...*). Dochází tedy k úspoře času a rychlé tvorbě projevů v tomto stylu. Opakovaně se také objevují sekundární předložky a předložkové výrazy. Příkladem mohou být spojení jako *na základě, vzhledem k,*

³⁹ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 184.

⁴⁰ Tamtéž, s. 200.

⁴¹ Tamtéž s. 198-199.

v souvislosti s, následkem, se zřetelem k, aj. Výjimkou nejsou ani spojovací výrazy jako například *mezitímco, jakož i, a tudíž*, aj. Velmi častým jevem z hlediska syntaktického je užívání pasivních konstrukcí (*úkol bude splněn, bývá označován, je volen*, aj.). Objevuje se vyjadřování pomocí vět jednoduchých s výskytem jmenných konstrukcí. Dále se setkáváme se jmennými větami jednočlennými nebo dvojčlennými. Tvůrci administrativních textů někdy formují velmi složité, bohatě rozvítené větné konstrukce s několika větami hlavními, což může být pro příjemce složité k pochopení.⁴²

6.1.5 Slohové útvary administrativní komunikace

Co se týče administrativních útvarů, vyskytuje se zde široká žánrová rozmanitost. Nejznámější zástupci tohoto stylu jsou rozsudek, oběžník, objednávka, výkaz, inzerát, zpráva, protokol, životopis. M. Čechová⁴³ dělí administrativní texty na útvary textové a heslovité. Textové útvary jsou z hlediska syntaktického souvislým vyjádřením. Hlavním zástupcem je úřední dopis. Na druhé straně stojí útvary heslovité formulářové, které jsou spíše schematické, kladou důraz na grafické uspořádání. Do této kategorie bychom zařadili dotazník, tiskopis, soupis, školní vysvědčení, aj.

6.2 Anglické úřední dokumenty

Anglický styl úředních dokumentů bývá označován jako papírový, neživotný a těžko srozumitelný, někdy se také označuje výrazem *officialese*. Důvodem je zejména výskyt tradičních formulací a termínů, což na první pohled může působit nesrozumitelně. To je charakteristické zvláště pro právní dokumenty.

Anglický úřední styl vyčleňuje jako samostatný funkční styl I. R. Galperin⁴⁴. Podle jeho monografie s názvem *Stylistics* je tento styl velmi různorodý. I. R. Galperin obdobně jako J. Mistrík vyčleňuje několik podskupin:

1. jazyk obchodních dokumentů
2. jazyk právních spisů
3. jazyk diplomatických listin
4. jazyk vojenských dokumentů

I. R. Galperin⁴⁵ tvrdí, že styl anglických úředních dokumentů se vyznačuje:

⁴² ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E., *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 197-198.

⁴³ Tamtéž, s. 201-203.

⁴⁴ GALPERIN, I., R. *Stylistics*. Moscow: Higher School Publishing House, 1971, s. 325.

- systémem termínů a ustálených obrátů,
- danou skladebnou strukturou,
- slovy, která mají základní lexikální význam,
- minimálním, popř. žádným výskytem emocionálně zabarvených slov a intenzifikátorů,
- systémem značek, zkratk a smluvených symbolů.

D. Knittlová⁴⁶ se v kapitole o administrativním funkčním stylu věnuje především stylu právnických dokumentů. Jedná se o styl, kde je velmi nežádoucí dvojznačnost. Anglický úřední styl, a to zejména styl právnických dokumentů, se však často setkává s kritikou. Ta bývá vyvolána složitou, zastaralou mluvou a komplikovanou formou britských zákonů. Tím se liší od dnešní právníkové češtiny, která je o poznání jednodušší než v minulosti. Neklade přílišný důraz na tradici a knižní charakter právnických smluv a dokumentů. Takovéto spisy mají blízko ke stylu vědeckému, nejedná se tedy o texty určené pro širokou veřejnost. Velký důraz bývá kladen zvláště na vizuální stránku dokumentu. Vyznačuje se výrazným grafickým uspořádáním, nejčastěji je členěn do odstavců, a to na základě důležitosti obsahu. Z hlediska syntaktického se setkáváme zpravidla se souvětími a větami oznamovacími. Právníkový styl patří mezi styly, jež jsou vysoce nominální. Velmi častá zde bývá tzv. postmodifikace neboli bližší určení stojící za jménem. Typickým a tradičním znakem právnických dokumentů jsou archaismy (*hereto, therefore, hereunder, aforesaid, aj.*) nebo tzv. párová synonyma (*terms and conditions, use and exercises, obtained if and when, aj.*). Častý je také výskyt modálních sloves, a to zejména *shall* a *may*, za kterými následuje pasivní infinitiv (*shall be issued, may be revoked*).

Stylem právnických dokumentů se zabývají také D. Crystal a D. Davy⁴⁷ v práci *Investigating English Style*. Popisují ho jako styl nejméně komunikativní, který nevyužívá jazyk jako prostředek k informování, ale především k vyjádření jednoznačného záměru. Autoři tvrdí, že jde v podstatě o jazyk vnímaný pouze vizuálně, který není na první pohled určen k mluvenému projevu. Zpravidla se v právnických dokumentech vyskytují souvětí podřadná, tedy souvětí s větou hlavní, na které je závislá věta vedlejší. V minulosti byly smlouvy tvořeny velmi dlouhými větami a našly se i případy, kdy byly dokumenty formovány pouze jedinou dlouhou větou. Někdy zcela postrádaly interpunkci, nebo se objevovaly pouze středníky a tečky. Některá důležitá slova byla od ostatních odlišena podtržením, kapitalizací,

⁴⁵ GALPERIN, I., R. *Stylistics*. Moskva: Higher School Publishing House, 1971, s. 325-326.

⁴⁶ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 17-19.

⁴⁷ CRYSTAL, D., DAVY, D. *Investigating English style*. London: Longman, 1973, s. 193-199.

jiným typem písma, apod. Typickým znakem je kapitalizace spojky AND, což má upozornit na větu, jež po ní následuje.

7 Komparativní analýza

Předmětem mé komparativní analýzy je anglický administrativní text publikovaný na internetovém portále Evropského parlamentu (viz Příloha č. 1)⁴⁸. Výchozí text s názvem *How Parliament is organized* budu v průběhu analýzy srovnávat s českým překladem (viz Příloha č. 2)⁴⁹. Podrobněji se zaměřím především na rovinu lexikální. Zmíním se ale také o rovině textové, morfologické a syntaktické. V případě analýzy výchozího textu z hlediska syntaktického se zaměřím zejména na větné kondenzory a hranice větných celků. Především srovnám dodržování hranic větných celků, rozdělování dlouhých souvětí do více vět kratších nebo naopak spojování několika vět do věty jediné. Všechny uvedené příklady v následující kapitole pocházejí z výše zmíněných dokumentů. Pomocí poznámek pod čarou odkazují na daný příklad z výchozího či cílového textu. Pro lepší orientaci při hledání uvedených příkladů jsem stránky obou příloh opatřila čísly.

Text, který jsem si vybrala, uvádí souhrn obecných informací o Evropském parlamentu, jakožto jednoho z orgánů Evropské unie. Text se skládá z několika částí. Popisuje, jakým způsobem je tato instituce vnitřně organizována, jakými pravomocemi disponuje její předseda, dále uvádí základní informace o parlamentních poslancích, politických skupinách, parlamentních výborech, delegacích, jednotlivých politických orgánech, generálním sekretariátu a vztazích Evropského parlamentu s Evropskou komisí a Radou Evropské unie.

7.1 Textová rovina

7.1.1 Funkce textu

Text spadá do stylu administrativního. Je nositelem především věcné informace. Vzhledem k tomu, že administrativní styl má funkci sdělovací, cílem tohoto textu je zejména sdělit danou informaci těm, kteří mají zájem se o problematice Evropského parlamentu dozvědět více. Z hlediska slohotvorných činitelů je zřejmé, že zde dochází k uplatnění činitelů objektivních. Výrazným rysem výchozího textu je kladení důrazu na přesnost. Text obsahuje jednoznačné, objektivní a jasné údaje, které by měly být snadno pochopitelné pro každého, kdo v daném oboru není expertem, ale laikem.

⁴⁸ European Parliament. „*How Parliament is organized*“ [online]. [cit. 2. března 2010]. Dostupný na <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=45&pageRank=1>>.

⁴⁹ Evropský parlament. „*Evropský parlament a jeho organizace*“ [online]. [cit. 2. března 2010]. Dostupný na <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=CS&id=45&pageRank=1>>.

7.1.2 Uspořádání textu

Výchozí text je logicky uspořádán do odstavců. Každý z nich se zabývá jednotlivými tématy, která na sebe logicky navazují. První odstavec je odstavcem úvodním. Obsahem jsou základní informace o Evropském parlamentu a jeho funkcích. Po představení předsedy, jeho pravomocí a povinností následuje část informující o evropských poslancích. Nedílnou součástí Evropského parlamentu jsou instituce a politické orgány. Následující odstavce se proto zabývají politickými skupinami, výbory, orgány, delegacemi a generálním sekretariátem. Poslední dvě části jsou věnovány spolupráci a vztahům Evropského parlamentu s Evropskou komisí a Radou Evropské unie.

7.1.3 Vizuální stránka

K lepší orientaci ve výchozím textu přispívá nejen uspořádání textu do odstavců, ale také odrážky a barevné rámečky⁵⁰, do kterých jsou umístěny základní a důležité údaje. Barevné rámečky uvádí každý nový odstavec pojednávající o dalším tématu. Vizuální stránka výchozího textu je zachována také v textu cílovém:

The **President** is elected for a renewable term of two and a half years, i.e. half the lifetime of a Parliament. The President represents the European Parliament vis-à-vis the outside world and in its relations with the other Community institutions.

Barevně i velikostně odlišeny jsou také nadpisy jednotlivých částí. Zvýrazňující funkci zastávají slova, která jsou v textu uvedena tučně. Jedná se o ty výrazy, jež jsou totožné s názvem dané kapitoly:

„Members“

„The **Members** of the European Parliament are grouped by political affinity and not by nationality.“⁵¹

⁵⁰ Příloha č. 1, s. 1.

⁵¹ Příloha č. 1, s. 2.

7.1.4 Koherence a koheze textu

Koherence představuje systém vztahů, které organizují text. Je subjektivní a každý čtenář ji může chápat odlišně. Porozumění smyslu daného textu je závislé na životních zkušenostech čtenáře. Koheze představuje strukturu projevu nebo textu. Je objektivní a přispívá k logičnosti textu. Je velmi důležitou součástí stylu, výrazně napomáhá ke srozumitelnosti textu. Dělí se na lexikální a gramatickou⁵². Kohezi zajišťují spojovací výrazy (ve výchozím textu se nejčastěji objevují spojky *and* a *but*), prostředky lexikální a gramatické. Z těch se ve výchozím textu vyskytla např. proforma *one*:

„The Council *presidency* is a rotating *one*: it is held by each Member State in turn for a six month period.“⁵³

Do českého jazyka byla tato věta přeložena pomocí souvětí souřadného s užitím středníku:

„Státy se střídají v předsednictví; na základě systému rotace jej vykonává každý členský stát po 6 měsících.“⁵⁴

Příkladem lexikální koheze je odkazování k Evropskému parlamentu. Na rozdíl mezi výchozím a cílovým textem jsem narazila již v názvu odstavce:

„How *Parliament* is organized“⁵⁵
„*Evropský parlament* a jeho organizace.“⁵⁶

Zatímco v anglickém originále je k označení instituce užito pouze substantiva *Parliament*, v českém překladu se objevuje celý název *Evropský parlament*. První věta je totožná v obou dokumentech. Následující dvě věty se od sebe liší. V druhé větě je v rámci výchozího textu odkazováno na Evropský parlament pomocí zájmena *It*. V češtině se překladatel opět přiklonil k celému názvu instituce:

⁵² KNITTLOVÁ, D. *K teorii i praxi překladu*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000, s. 99-103.

⁵³ Příloha č. 1, s. 5.

⁵⁴ Příloha č. 2, s. 5.

⁵⁵ Příloha č. 1, s. 1.

⁵⁶ Příloha č. 2, s. 1.

„It represents the people of the Member States.“⁵⁷
„Evropský parlament zastupuje občany členských států.“⁵⁸

V poslední větě výchozího textu se název orgánu Evropské unie objevuje v plném znění, v českém překladu je užito nevyjádřeného podmětu. Toho český jazyk obecně využívá mnohem častěji než jazyk anglický. V angličtině se častěji setkáváme s repeticí:

„The *European Parliament*, which is elected every five years [...].“⁵⁹
„Je volen každých pět let [...].“⁶⁰

Druhý odstavec, pojednávající o předsedovi Evropského parlamentu, však tolik neodpovídá zásadě častějšího užívání nevyjádřených podmětů v českém jazyce. Pokud srovnáme výchozí a cílový text, zjistíme, že se překlad od originálu téměř neliší. Takřka ve všech případech je výraz *President* přeložen jako *předseda*, pouze ve dvou případech je v českém dokumentu podmět nevyjádřený. Uvádím alespoň jeden z těchto případů:

„The *President* is elected for a renewable term of two and a half years, [...].“⁶¹
„Je volen na dva a půl roku, [...].“⁶²

V druhém případě, kdy bylo v českém překladu užito nevyjádřeného podmětu, se ve výchozím anglickém textu objevuje zájmeno *S/he*.

7.2 Lexikální rovina

Z pohledu lexikálního se zde setkáváme s typickými rysy administrativního stylu. Věcnosti a objektivnosti textu napomáhá užití citově neutrálních a jednoznačných pojmenování. Typickým znakem je užívání termínů. Termín představuje určitý výraz, který má v dané oblasti přesně daný význam, který se často může lišit od významu obecného. Analyzovaný administrativní text obsahuje slovní zásobu typickou pro oblast Evropské unie a politiky

⁵⁷ Příloha č. 1, s. 1.

⁵⁸ Příloha č. 2, s. 1.

⁵⁹ Příloha č. 1, s. 1.

⁶⁰ Příloha č. 2, s. 1.

⁶¹ Příloha č. 1, s. 1.

⁶² Příloha č. 2, s. 1.

obecně. I přesto je většina výrazů natolik rozšířená, že by případnému čtenáři neměla činit velké potíže.

Při analýze slovní zásoby jsem se zaměřila na srovnání vybraných výrazů z výchozího textu s jejich překladem v cílovém textu. Abych zjistila, zda jsou v překladu použity zavedené výrazy, dané slovo či slovní spojení jsem následně konzultovala s internetovou *Mnohojazyčnou terminologickou databází EU* (ang. InterActive Terminology for Europe, dále používám zkratku IATE).

Následující příklady jsou uvedeny s překlady, které se nachází v českém textu. Dále uvádím výrazy, které se nachází ve zmíněném internetovém slovníku:

„The European Parliament is the only *supranational* institution whose [...].“⁶³

„Evropský parlament je jedinečný *nadnárodní* orgán, jehož [...].“⁶⁴

Databáze IATE výraz *supranational* neobsahuje. Ve významu *nadnárodní* uvádí pouze slovo *trans-national*.

„At the beginning of every European Council meeting (*summit*) [...].“⁶⁵

„Na začátku každého *zasedání* Evropské rady [...].“⁶⁶

V databázi IATE jsem jako význam slova *summit* našla pouze spojení substantiva s adjektivem *vrcholná schůzka*.

„Since 1979 MEPs have been elected by direct universal *suffrage* for a five-year period.“⁶⁷

„Od roku 1979 jsou poslanci voleni všeobecným přímým hlasováním na dobu 5 let.“⁶⁸

Databáze IATE uvádí slovo *suffrage* ve slovním spojení *universal suffrage*, které se takto objevuje ve výchozím textu, a znamená *všeobecné hlasování* nebo *všeobecné volební právo*.

⁶³ Příloha č. 1, s. 1.

⁶⁴ Příloha č. 2, s. 1.

⁶⁵ Příloha č. 1, s. 1.

⁶⁶ Příloha č. 2, s. 1.

⁶⁷ Příloha č. 1, s. 1.

⁶⁸ Příloha č. 2, s. 1.

„Each Member State decides on [...], but follows identical democratic groundrules: equality of *sexes* and a secret ballot. In all Member States, the voting age is 18, [...].”⁶⁹

„Každá země si určuje [...], ale uplatňuje stejná základní demokratická pravidla: hlasovací právo od 18, rovnost *mužů a žen* a tajné *hlasování*.”⁷⁰

Databáze IATE nabízí slovo *ballot* ve spojení s adjektivem *secret* a odpovídá českému překladu. *Secret ballot* tedy znamená *tajné hlasování*. Zajímavý je také jednoslovný výraz *sexes*. V cílovém jazyce se objevuje překlad *muži a ženy*, a to i přestože v českém jazyce existuje jeho jednoslovný překlad – *pohlaví*. Dvouslovný výraz je však podle mého názoru vhodnější než spojení *rovnost pohlaví*.

Poznámka: Spojení *voting age* bylo do českého jazyka přeloženo jako *hlasovací právo*. Zatímco ve výchozím textu se objevuje vedlejší věta – *the voting age is 18*, v cílovém textu bylo využito věty předložkové – *hlasovací právo od 18*.

„At the end of the six-month *presidency* the President gives a final report to the European Parliament.”⁷¹

„Na konci šestiměsíčního *předsednictví* předstoupí před Evropský parlament s politickým hodnocením svého funkčního období.”⁷²

V internetové databázi IATE se nachází stejný význam slova *presidency*, jak je použito v cílovém textu. Ve dvou případech je v českém překladu užitý také výraz *funkční období*.

7.2.1 Názvy institucí, orgánů a funkcí

Je známo, že angličtina používá velká písmena daleko častěji než český jazyk. Kromě velkých písmen na začátku věty se s tímto jevem v angličtině setkáváme také při užívání osobního zájmena *I*, dále při jmenování dnů v týdnu, měsíců, náboženství, jazyků, apod. V angličtině je také pravidlem psát s velkým písmenem všechny instituce, oddělení nebo rady Evropské unie. Proto se v anglickém textu všechny názvy institucí, funkcí, konferencí a organizací objevují s velkým písmenem. V českém překladu jsou kromě názvů měst nebo zemí velká písmena většinou používána v případech, kdy není užito adjektiva *Evropský*. Velké písmeno je pak

⁶⁹ Příloha č. 1, s. 2.

⁷⁰ Příloha č. 2, s. 1.

⁷¹ Příloha č. 1, s. 6.

⁷² Příloha č. 2, s. 5.

nezbytné, protože se hovoří právě o některé z institucí Evropské unie. Vše je patrné na následujících příkladech:

„It guides *Parliament's* internal functioning, including:

The *European Parliament's* budget estimates [...].“⁷³

„Řídí vnitřní chod *Parlamentu*:

schvaluje odhad příjmů a výdajů *Evropského parlamentu* [...].“⁷⁴

V následujícím odstavci uvádím několik příkladů názvů orgánů, institucí Evropské unie, dále funkcí a dalších slovních spojení souvisejících s tímto tématem. Srovnám je s *Mnohojazyčnou terminologickou databází*, opět z toho důvodu, abych zjistila, jestli byly v cílovém textu použity zavedené výrazy.

„The President ensures that Parliament's *Rules of Procedure* [...].“⁷⁵

Spojení *Rules of Procedure* je v databázi IATE přeloženo jako *jednací řád*, což je totožné s překladem uvedeném v cílovém textu.

Poznámka: *Rules of Procedure* je tvořeno 2 podstatnými jmény, přičemž substantivum *Rules* je s využitím předložky *of* postmodifikováno podstatným jménem *Procedure*. Do českého jazyka je spojení přeloženo pomocí adjektiva *jednací* a podstatného jména *řád*.

„Some 4600 officials, recruited by open competition from all the countries of the Union and placed under the authority of a *Secretary-General*, [...].“⁷⁶

Secretary-General je v databázi přeloženo jako *generální tajemník* stejně jako v českém překladu.

„The places assigned to Members in the *Chamber* are decided by political affiliation [...].“⁷⁷

⁷³ Příloha č. 1, s. 4.

⁷⁴ Příloha č. 2, s. 4.

⁷⁵ Příloha č. 1, s. 1.

⁷⁶ Tamtéž, s. 5.

⁷⁷ Tamtéž, s. 2.

„V *jednacím sále* jsou poslancům přidělena místa podle jejich politické příslušnosti, [...]“⁷⁸

V případě výrazu *Chamber* se v cílovém textu setkáváme s překladem *jednací sál*. Terminologická databáze IATE nabízí význam *komora*, který by v tomto případě však nebyl vhodný. Výraz *jednací sál* podle mého názoru odpovídá překladu.

Institucionální názvy, jako například *European Parliament*, *European Council*, *European Union*, *European Commission* a další, jsou v cílovém textu vždy přeloženy pomocí zavedených názvů. To stejné platí i v případě funkcí jako *President* či *Vice-President*. Pokud je v anglickém textu zmiňován *Evropský parlament*, objevuje se slovní spojení v celé podobě, tedy *European Parliament* nebo *Parliament*.

7.2.2 Member of the European Parliament a MEP

Vzhledem k tomu, že analyzovaný text se zabývá problematikou Evropského parlamentu, velmi častý výskyt zaznamenává výraz *Member of the European Parliament*. O evropských poslancích se začíná hovořit v třetím odstavci. V textu se ve většině případů objevuje ve zkrácené formě *MEP* nebo jednoduše *Member*. Vzhledem k tomu, že český jazyk nemá podobnou zkratku *MEP* jako jazyk anglický, objevuje se v cílovém textu nejčastěji výraz *poslanec* nebo *poslanec EP*. V případech, kdy je v anglickém dokumentu použito spojení *Members of the European Parliament*, je v překladu zvoleno stejné spojení *poslanci Evropského parlamentu* nebo *poslanci EP*. Ve dvou případech bylo množné číslo *Members* nebo *MEPs* přeloženo číslem jednotným, tedy *poslanec*:

„*MEPs* divide their time between Brussels, Strasbourg and their constituencies.“⁷⁹

„*Poslanec EP* tráví svou pracovní dobu střídavě v Bruselu, ve Štrasburku a ve svém volebním obvodě.“⁸⁰

Poznámka: Jednoslovný výraz *time*, který je použit ve výchozím textu, je v cílovém textu přeložen pomocí podstatného jména a adjektiva, *pracovní doba*, což je vhodnější než výraz *čas*. Terminologická databáze IATE nabízí ve významu *pracovní doba* spojení *working time*.

⁷⁸ Příloha č. 1, s. 2.

⁷⁹ Příloha č. 1, s. 2.

⁸⁰ Příloha č. 2, s. 2.

7.2.3 Přivlastňovací pád

Ve výchozím textu je přivlastňovací pád vyjádřen apostrofem 's. Ve většině případů se objevuje ve spojení s Parlamentem, Evropskou unií, předsedou Evropského parlamentu, ad. Jde tedy většinou o instituce nebo životná podstatná jména. Příklady, kde je užito přivlastňování, uvádím spolu s jejich českým překladem z cílového textu.

V anglickém textu se přivlastňování pomocí 's poprvé objevuje v názvu druhého odstavce. V cílovém dokumentu je jedno podstatné jméno spojeno s druhým pomocí přivlastňovacího zájmena a spojky *a*:

„The *President's* role“⁸¹

„Předseda a jeho úkoly“⁸²

Další příklady:

„The President ensures that *Parliament's Rules of Procedure* [...].“⁸³

„Dbá na dodržování *jednacího řádu EP* [...].“⁸⁴

„The European Parliament's delegations interact with the parliaments of countries [...].“⁸⁵

„*Delegace Evropského parlamentu* udržují styky s parlamenty zemí, [...].“⁸⁶

7.2.4 Postmodifikace

Podstatná jména ve výchozím textu jsou nejčastěji postmodifikována pomocí předložky *of*:

„The delegation chairmen coordinate *the work of the delegations* [...].“⁸⁷

„Předsedové delegací koordinují *práce delegací* [...].“⁸⁸

Objevuje se však i postmodifikace pomocí vztažných zájmen *which* nebo *whose*.

⁸¹ Příloha č. 1, s. 1.

⁸² Příloha č. 2, s. 1.

⁸³ Příloha č. 1, s. 1.

⁸⁴ Příloha č. 2, s. 1.

⁸⁵ Příloha č. 1, s. 3.

⁸⁶ Příloha č. 2, s. 3.

⁸⁷ Příloha č. 1, s. 4.

⁸⁸ Příloha č. 2, s. 3.

7.2.5 Zkratky a zkratková slova

Jestliže hovoříme o lexikální rovině administrativního stylu, nelze opomenout ani zkratky a zkratková slova neboli akronyma. M. Čechová⁸⁹ uvádí, že autor i příjemce musí zkratky a zkratková slova předem znát, aby bylo možné text pochopit. V případě, že by čtenář rozebíraného anglického textu nebyl se zkratkami organizací Evropské unie obeznámen, v dokumentu je uveden jejich význam a zkratky nebo zkratková slova jsou za názvy umístěny v kulatých závorkách. Plné znění zkratk a akronymů však ve výchozím ani cílovém textu není. Podle mého názoru by bylo vhodnější jejich plné znění uvést. Pochopení daného tématu to však nijak nekomplikuje.

V českém překladu jsou zkratky i zkratková slova opomenuta a uvedena pouze jako výčet zeměpisných oblastí spolupracujících s Evropským parlamentem. Výjimkou je akronym *NATO*. Domnívám se, že vzhledem k tomu, že se obecně ve většině případů používá v této podobě, je jeho význam dostatečně rozšířen a není potřeba jej dále vysvětlovat. Uvedení tohoto akronymu je totožné ve výchozím i cílovém textu. V českém překladu se často setkáváme se zkratkou *EP*.

Následující dva odstavce ukazují, v jaké podobě se zkratky a zkratková slova vyskytují ve výchozím a cílovém textu:

„Parliament also has 5 Multilateral Assemblies, which bring together MEPs and parliamentarians from African, Caribbean and Pacific States (*ACP-EU JPA*), the Mediterranean (*EMPA*), Latin America (*EUROLAT*), EU's eastern neighbouring countries (*EURONEST*), and *NATO* countries.“⁹⁰

„Parlament má také pět mnohostranných shromáždění, ve kterých se scházejí poslanci Evropského parlamentu s poslanci parlamentů afrických, karibských a tichomořských států, EU a zemí z oblasti Středomoří, z Latinské Ameriky, východních sousedů EU a zemí *NATO*.“⁹¹

Vzhledem k tomu, že výchozí text poskytuje čtenáři pouze zkratky a akronymy s jejich významy, uvádím dále jejich plné znění v anglickém i českém jazyce. Jelikož na internetovém portále evropských zkratk a zkratkových slov se zkratky ani akronymy z výchozího textu

⁸⁹ ČECHOVÁ, M., CHLOUPEK, J., KRČMOVÁ, M., MINÁŘOVÁ, E. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003, s. 200.

⁹⁰ Příloha č. 1, s. 3.

⁹¹ Příloha č. 2, s. 3.

nenacházejí, při jejich vyhledávání jsem využívala internetových článků a dokumentů týkající se Evropské unie:

- zkratka *ACP-EU JPA* znamená *African, Caribbean and Pacific countries Joint Parliamentary Assembly*, v českém jazyce je používáno spojení *Smíšené parlamentní shromáždění AKT-EU Afrika, Karibská oblast a Tichomoří*
- akronym *EMPA* znamená *Euro-Mediterranean Parliamentary Assembly*, v češtině se setkáme se spojením *Evropsko-středomořské parlamentní shromáždění*
- akronym *EUROLAT* znamená *Euro-Latin American Parliamentary Assembly*, v českém jazyce užíváno spojení *Evropsko-latinskoamerické parlamentní shromáždění*
- zkratkové slovo *EURONEST* mi při hledání plného znění v anglickém jazyce činilo potíže a bohužel jsem na něj nenarazila; ani v jazyce českém se jeho plný překlad neobjevuje, je užíváno spojení *Parlamentní shromáždění EURONEST*

7.2.6 Frázová slovesa

Přestože se ve výchozím textu velmi často objevují nominální řetězce, důležitou roli hrají také slovesa. Příkladem jsou slovesa frázová. Přestože se z hlediska typu dokumentu nejedná o smlouvu, životopis, rozsudek, aj. a nároky na úřední strukturu nemusí být vysoké, frázová slovesa bych do administrativního textu nezařadila. Vhodná jsou spíše v rámci neformální komunikace: *make up, set out, draw up, deal with*.

V českém textu je většinou význam sloves zachován. Jiným případem je věta obsahující frázové sloveso *draw up*. Přestože v českém překladu bylo vynecháno, bylo by podle mého názoru vhodnější ho do věty začlenit. Použito by mohlo být například sloveso *vypracovat*, což demonstruje třetí věta :

„Before every vote in plenary the political groups scrutinise the reports *drawn up* by the parliamentary committees and table amendments to them.“⁹²

„Před každým hlasováním na plenárním zasedání projednávají politické skupiny zprávy z parlamentních výborů a předkládají pozměňovací návrhy.“⁹³

⁹² Příloha č. 1, s. 2.

⁹³ Příloha č. 2, s. 2.

„[...] projednávají politické skupiny zprávy *vypracované* parlamentními
výbory a překládají pozměňovací návrhy.“

Kromě sloves frázových se v anglickém textu také setkáváme se modálními slovesy *must*, *can* a *may*, která se v cílovém jazyce ve většině případů objevují v takovém významu, který v sobě jednotlivá modální slovesa nesou:

„In paralel with these activities they *must* also, of course, devote time to their
constituencies.“⁹⁴

„Souběžně s těmito hlavními činnostmi se samozřejmě *musí* věnovat svému
volebnímu obvodu.“⁹⁵

7.2.7 Párová synonyma

Typickým a také tradičním znakem právnických dokumentů, které spadají do administrativního stylu, jsou tzv. párová synonyma⁹⁶. Přestože rozebíraný anglický text mezi právníké dokumenty nepatří, v jednom případě se zde vyskytuje párové synonymum *terms and conditions*. V cílovém textu je přeloženo pomocí výrazu *podmínky*. Věta, ve které se toto párové synonymum objevuje, je komentována níže, a to z hlediska nepřesného překladu celé věty.

Gramatická rovina

7.3 Morfologie

Vzhledem k tomu, že angličtina spadá mezi analytické jazyky, neseťkáváme se zde se skloňováním ani časováním slov. K vyjádření gramatických funkcí je použito slovosledu, dále předložek, zájmen, pomocných sloves, spojek, ad. Naproti tomu jazyk český patří mezi jazyky syntetické. Dochází ke skloňování a časování. To však může činit jisté problémy při překládání.

⁹⁴ Příloha č. 1, s. 2.

⁹⁵ Příloha č. 2, s. 2.

⁹⁶ KNITTLOVÁ, D., ROCHOWANSKÁ, I. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977, s. 19.

Z hlediska užitých časů se v anglickém textu nejčastěji vyskytuje čas přítomný. Několikrát se zde objevuje také čas předpřítomný, který je do českého jazyka přeložen pomocí času přítomného nebo minulého.

7.3.1 Trpný rod

Hojně se v anglickém textu objevují pasivní konstrukce. Trpný rod se většinou užívá, pokud autor nemá zájem o specifikaci konatele nebo je konatel nedůležitý či neznámý. Ve výchozím textu je v některých případech činitel děje uveden. Předchází mu předložka *by* a je umístěn na konec věty. Konatel děje se v pasivních konstrukcích umísťuje na konec věty z hlediska důležitosti. Český jazyk daleko více využívá aktivní neboli činný rod, což je patrné také v českém překladu. Anglické trpné konstrukce jsou do českého jazyka přeloženy právě pomocí činného rodu nebo je jejich pasivní tvar zachován.

„The Members of the European Parliament sit in political groups – they *are not organised by nationality but by political affiliation.*“⁹⁷

„Poslanci zasedají v jednacím sále podle politických skupin; *netvoří skupiny podle státní příslušnosti, nýbrž podle své politické příslušnosti.*“⁹⁸

„Since 1979 MEPs *have been elected by direct universal suffrage for a five-year period.*“⁹⁹

„Od roku 1979 *jsou poslanci voleni všeobecným přímým hlasováním na dobu 5 let.*“¹⁰⁰

„Twelve plenary part-sessions *are held* each year in Strasbourg and six more in Brussels.“¹⁰¹

„Dvanáct dílčích zasedání *se každoročně koná* ve Štrasburku a šest dodatečných se koná v Bruselu.“¹⁰²

⁹⁷ Příloha č. 1, s. 2.

⁹⁸ Příloha č. 2, s. 2.

⁹⁹ Příloha č. 1, s. 1.

¹⁰⁰ Příloha č. 2, s. 1.

¹⁰¹ Příloha č. 1, s. 1.

¹⁰² Příloha č. 2, s. 1.

7.3.2 Zájmena

Komplikované může být překládání přivlastňovacích zájmen z angličtiny do češtiny. V anglickém originále je nejčastěji užito zájmena *its*, v menší míře se pak objevují zájmena *his/her* a *their*. V českém textu se ve většině případů překladatel rozhodl použít zvrtné zájmeno *svůj*. Představuje jakési univerzální zájmeno pro všechny osoby, které však angličtina postrádá, proto musí použít příslušné přivlastňovací zájmeno dané osoby. V českém textu se také objevují pasáže, kdy je anglické zájmeno v překladu zcela vynecháno. Neubírá to však na kvalitě věty, v českém jazyce to zní spíše přirozeněji.

„Each Member State decides on the form *its* election will take[...]“¹⁰³

„Každá země si určuje *svůj* způsob sčítání hlasů[...]“¹⁰⁴

7.3.3 Číslovky

Častý výskyt zaznamenávají také číslovky. Objevují se v podobě přesných číselných a časových údajů, jako například exaktní počet členských států, přesný počet křesel připadajících na jeden členský stát, den kdy vstoupil v platnost tzv. Statut poslanců, atd. Ve výchozím textu se dvakrát také setkáváme s vyjádřením poměru, který je v anglickém originále vypsán slovy, avšak v rámci českého překladu je uveden číselně:

„At present slightly over one third of MEPs are women.“¹⁰⁵

„[...]“, nyní je v Parlamentu 1/3 poslankyň.“¹⁰⁶

Poznámka: Vzhledem k tomu, že zkratka *MEP* nevyjadřuje, zda se hovoří o mužích či ženách, v případě potřeby specifikace pohlaví je třeba v angličtině použít výraz *men* nebo *women*. Protože v českém jazyce existuje pro slovo poslanec ženský protějšek – *poslankyně*, je formulace jednodušší.

¹⁰³ Příloha č. 1, s. 2.

¹⁰⁴ Příloha č. 2, s. 1.

¹⁰⁵ Příloha č. 1, s. 2.

¹⁰⁶ Příloha č. 2, s. 2.

7.4 Syntax

V následující části, která se věnuje syntaktické stránce výchozího textu, se budu zabývat větnými kondenzory a dodržováním hranic větných celků.

7.4.1 Větné kondenzory

Syntax anglického jazyka se vyznačuje častým užíváním tzv. větných kondenzorů, a to infinitivu, příčestí a gerundia. Výhodou je značná ekonomičnost. Anglická věta, ve které je užito větného kondenzoru, je kratší, než v případě použití vedlejší věty. Navzdory tomuto faktu se ve výchozím anglickém textu větné kondenzory tak často nevyskytují. Častěji se objevují slovesa v určitých tvarech.

Na začátku kapitoly byla již zmíněna přesnost, která je v případě výchozího anglického textu kladena na první místo. Text se snaží převážně pomocí vět jednoduchých jasně vyjádřit danou informaci. Analyzovaný text obsahuje základní, jasné informace a je tak vhodný pro každého čtenáře. Není zahlcen složitými a dlouhými souvětími ani větnými kondenzory. Z hlediska výskytu souvětí se setkáváme se souvětím podřadným. Výchozí text je vysoce verbální, vyskytuje se zde mnoho vět vedlejších. Objevují se také tzv. polovětné konstrukce (*in drafting*, *in helping*, a další.). Pokud je v textu souvětí souřadné, ve většině případů jsou věty spojeny parataktickou slučovací spojkou *and*; pouze jedenkrát je použita odporovací spojka *but*. Uvádím několik příkladů užití větných kondenzorů a jejich překlad:

„They play an important role in *helping* to develop Europe’s influence
abroad.“¹⁰⁷

„Hrají důležitou roli při *zvyšování* vlivu Evropy v zahraničí.“¹⁰⁸

Ve větě z výchozího textu byla použita polovětná konstrukce *in drafting* následována infinitivem *to develop*. Pokud srovnáme překlad této věty do českého jazyka, vidíme, že překladatel první kondenzor vynechal a druhý přeložil nominálně pomocí výrazu *zvyšování*.

„[...] and is empowered to create formal committees of inquiry under its
supervisory remit *to investigate* allegations of maladministration of EU law.“¹⁰⁹

¹⁰⁷ Příloha č. 1, s. 3.

¹⁰⁸ Příloha č. 2, s. 3.

¹⁰⁹ Příloha č. 1, s. 3.

„Může také zakládat vyšetřovací výbory, které zkoumají případy nesprávného uplatňování evropské legislativy.“¹¹⁰

7.4.2 Hranice větných celků

I když lze říci, že v českém překladu mají větší zastoupení souvětí podřadná doplněná větami vedlejšími, obecně ve většině případů převládá snaha o dodržení hranic větných celků, kterých bylo použito v anglickém originálním textu. To lze chápat jako další způsob, jak přesně a srozumitelně vyjádřit to, co výchozí text říká.

I přesto, že se ve většině případů větné celky v cílovém textu objevují v téměř stejné podobě jako v textu výchozím, najdou se takové případy, kdy v překladu dochází ke zkracování dlouhých souvětí na více vět kratších:

„Parliament can also set up sub-committees and special temporary committees to deal with specific issues, and is empowered to create formal committees of inquiry under its supervisory remit to investigate allegations of maladministration of EU law.“¹¹¹

„Evropský parlament může v rámci svých kontrolních pravomocí rovněž vytvářet podvýbory a dočasné výbory, které se zabývají specifickými problémy. Může také zakládat vyšetřovací výbory, které zkoumají případy nesprávného uplatňování evropské legislativy.“¹¹²

Objevuje se však i opačný proces, tedy spojování více vět do delšího souvětí:

„In Brussels they attend meeting of the parliamentary committees and political groups, and additional plenary sittings. In Strasbourg they attend 12 plenary sittings.“¹¹³

„V Bruselu se účastní schůzí parlamentních výborů, politických skupin a dodatečných dílčích zasedání a ve Štrasburku se účastní dvanácti dílčích zasedání.“¹¹⁴

¹¹⁰ Příloha č. 2, s. 3.

¹¹¹ Příloha č. 1, s. 3.

¹¹² Příloha č. 2, s. 3.

¹¹³ Příloha č. 1, s. 2.

¹¹⁴ Příloha č. 2, s. 2.

7.5 Nepřesný překlad

V textu se nachází několik případů, kdy se podle mého názoru překlad liší od originálního dokumentu. Například v části hovořící o členech Evropského parlamentu, jejich počtu, způsobu volení či pravomocích se v anglickém textu objevuje věta, které však český překlad neodpovídá. Podle mého názoru se český překlad od anglického originálu liší ve významu:

„Each Member State decides on *the form its election will take*, but follows identical democratic groundrules: [...]“¹¹⁵
„Každá země si určuje svůj *způsob sčítání hlasů*, ale uplatňuje stejná základní demokratická pravidla: [...]“¹¹⁶

Zatímco věta z výchozího textu hovoří o průběhu voleb a jejich podobě, v cílovém textu se dozvídáme o sčítání hlasů, což podle mého názoru spíše vyjadřuje fázi, která následuje po ukončení voleb.

Následující příklad demonstruje další případ nepřesného překladu. Zatímco ve výchozím textu se podmínky (*terms and conditions*) vztahují na pracovní podmínky evropských poslanců a informace o jejich platech je uvedena v další větě, v českém překladu se v souvislosti s podmínkami hovoří pouze o platech:

„The new Statute makes the terms and conditions of MEP’s work more transparent and introduces a common salary for all Members paid from the EU budget.“¹¹⁷
„Statut umožňuje nápravu předchozích nerovných platových podmínek poslanců a zajišťuje jejich větší průhlednost. Platy poslanců jsou nyní hrazeny z rozpočtu EU a jsou pro všechny poslance stejné.“¹¹⁸

I přestože další věta uvádí číselný údaj, její překlad v cílovém textu neodpovídá větě v textu výchozím. Věta vyjadřuje, že v Evropském parlamentu je *více než 1/3 poslankyň*. V překladu je však uvedeno, že evropské poslankyně tvoří *přesně 1/3*:

¹¹⁵ Příloha č. 1, s. 2.

¹¹⁶ Příloha č. 2, s. 1.

¹¹⁷ Příloha č. 1, s. 2.

¹¹⁸ Příloha č. 2, s. 2.

„At present *slightly over one third* of MEPs are women.“¹¹⁹

„[...] nyní je v Parlamentu 1/3 poslankyň.“¹²⁰

V následující větě je patrná odlišnost výchozího textu od cílového v záměně spojovacího výrazu. Zatímco v anglické větě se objevuje spojka *and*, v českém překladu je použita spojka *nebo*. Tyto spojky však nejsou zaměnitelné a vytváří tak rozdíl ve významu:

„Up to four times a year a European Council (Summit) is held. This is a meeting of the Heads of State *and* Government of the Member States, [...]“¹²¹

„Až čtyřikrát ročně zasedá Evropská rada, tj. hlavy států *nebo* předsedové vlád [...].“¹²²

S nepřesným překladem se setkáváme i v následující větě. Sloveso *organise* bylo v překladu přeměněno na podstatné jméno *organizace* a jako hlavní bylo použito sloveso *decide*. Přeložená věta tedy neříká přesně to, co věta výchozí:

„It *organises* practical aspects of Parliament's work and *decides* on all questions [...].“¹²³

„Konference *rozhoduje o organizaci* prací Parlamentu a o veškerých otázkách [...].“¹²⁴

V následující větě se dozvídáme, že evropští poslanci zasedají v politických skupinách. V českém překladu se však navíc objevuje místo, kde poslanci zasedají, a sice *jednací sál* (*Chamber*). Ten však ve výchozí větě zmíněn není:

„The Members of the European Parliament sit in political groups - [...].“¹²⁵

„Poslanci zasedají v *jednacím sále* podle politických skupin; [...].“¹²⁶

¹¹⁹ Příloha č. 1, s. 2.

¹²⁰ Příloha č. 2, s. 2.

¹²¹ Příloha č. 1, s. 6.

¹²² Příloha č. 2, s. 6.

¹²³ Příloha č. 1, s. 4.

¹²⁴ Příloha č. 2, s. 4.

¹²⁵ Příloha č. 1, s. 2.

¹²⁶ Příloha č. 2, s. 2.

7.6 Vynechání informací

Při převádění textu z jednoho jazyka do jiného může docházet k různým změnám. Ať už se jedná o přestavbu větných konstrukcí, nahrazování lexikálních jednotek či přidávání informací, může se objevovat také vynechávání slov nebo vět. V anglickém textu se objevuje věta, která byla z cílového textu vynechána. Jedná se o poslední větu celého dokumentu. Podle mého názoru se však nejedná o informaci, která by nebyla důležitá a mohla být tedy z textu vynechána.

8 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo provést komparativní analýzu anglického administrativního textu s jeho českým překladem. Teoretické poznatky obsažené v první části bakalářské práce jsem se snažila aplikovat na daný text, který jsem následně srovnala s překladem v jazyce českém. Předmětem analýzy byl text s názvem *How Parliament is organized* pojednávající o vnitřní organizaci a členech Evropského parlamentu.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část měla za cíl na základě odborné literatury shromáždit dostatek teoretických informací týkajících se stylistiky a funkčních stylů v českém a anglickém jazyce. Téma funkčních stylů v českém jazyce je z mého pohledu velmi široké, a to především z důvodu velkého počtu žánrů a podskupin, které jednotlivé styly zahrnují. V případě samotného administrativního stylu v českém jazyce mi byla velmi nápomocná monografie Marie Čechové a kol. Obecně jsem v největší míře čerpala informace z publikací Dagmar Knittlové a Josefa Vachka.

Kapitola pojednávající o anglické stylistické tradici objasňuje problematiku registrů, se kterými se v angličtině nejčastěji setkáváme. Obecně angličtina zastává téměř stejný funkční přístup jako v jazyce českém. Vzájemným vlivem anglických a českých stylistických teorií se zabývá jedna z podkapitol bakalářské práce. V následující kapitole jsem stejně jako v rámci jazyka českého shrnula informace o anglickém úředním stylu. Je však třeba říci, že v anglických stylistických publikacích je spíše než obecnému administrativnímu stylu většina pozornosti věnována především anglickým právnickým dokumentům. V rámci anglického jazyka jsem nejvíce spolupracovala s monografiemi Davida Crystala a Dereka Davyho, I. R. Galperina a také s projektem vypracovaným Katedrou anglistiky a amerikanistiky Masarykovy univerzity v Brně.

V části praktické jsem se zabývala analýzou zmíněného anglického administrativního textu, který jsem srovnala s překladem v českém jazyce. Především jsem se snažila aplikovat získané poznatky z teoretické části v části praktické. Komparativní analýzu jsem zahájila popisem textu, jeho základní charakteristikou a funkcí. I když se v praktické části zmiňuji o všech jazykových rovinách, tedy rovinách textové, morfologické a syntaktické, pozornost jsem věnovala především rovině lexikální. Závěrem jsem se zaměřila také na překladatelské nepřesnosti a části, které se objevují v anglickém originále, ale v českém překladu zcela chybí.

Summary

The aim of the bachelor thesis was to analyse an English official document and then compare it with its Czech translation. The analysis paid attention to morphological, syntactical and textual level but it was mainly focused on the lexical one. The paper is divided into two parts, the theoretical and practical part.

The theoretical part summarises the terminology concerning the field of functional styles in Czech and English language. The first part of the theoretical section is focused on the Czech language. It explains basic terms, such as style or stylistics and describes the development and classification of functional styles. It shows the development from 1930s until present time. The classification of functional styles is based on theories of a Czech linguist Bohuslav Havránek. He is considered to be the theorist who laid the foundations of the theory of functional styles in Czech language. His classification differentiates four types of languages. Because each linguist's opinion concerning functional styles and its classification varied, Havránek's differentiation was later added by other language styles. In general, the topic of functional styles is very wide because each of them includes several subgroups and genres. The following part deals with registers which are the styles within the English language. The definition says that it differs according to its use in different social situations. The differentiation of styles in English is influenced by the field of discourse, mode of discourse and tone of discourse. Following part engages the influence of Czech and English stylistic theories based on a project elaborated by Masaryk University in Brno, and the characteristic of style of official documents in Czech and English language. The official documents include several genres but in general, they have fixed structure and terminology. In English publications regarding style of official documents the attention is mainly paid to legal documents.

The aim of the practical part was to analyse an official document in English language. The analysis of the English text is followed by the comparison with its Czech translation. The document deals with the internal organization of European Parliament. It is divided into several parts; each of them concern different topic. The text was analysed mainly from the lexical point of view. The comparative analysis starts with characterising of the text on textual level. It includes the description of function of the text, its organization into paragraphs, visual features and the text cohesion. The lexical level engages several paragraphs. I compared the English phrases, institutional names and other terms with translations in the Czech document and consulted it with specialized database of European terminology. The

following paragraphs describes other lexical features within the text, such as genitive case, postmodification, the use of abbreviations and acronyms, phrasal verbs, etc. Grammatical level includes morphology and syntax. From the morphological point of view, I comment especially on the passive voice, pronouns and numbers as these belong among the typical features of the official documents. During the comparative analysis of the English document with the Czech one I focused on the differences between using the passive and active voice. In English, passive constructions are more frequent. In the syntactical analysis I concentrated on connectors and keeping the sentence boundaries. Although English is known for using gerunds, infinitives and participles I found out that connectors occurred only within a few sentences in the analyzed text. The reason is likely to keep the text and the sentences easily understandable and simple. Subordinate clauses are more frequent instead of connectors which helps the prospective reader to comprehend all the information clearly. In general, within the Czech translation prevails the tendency to keep the same sentence structures as in the original text. In spite of that there are few cases where occur connecting more sentences into only one or the opposite process. During the analysis I discovered several inaccuracies in the translation as well as omitting information which from my point of view decreases the credibility of the official document. As the document concerns the topic of European Parliament and its organisation the translation should be accurate.

Annotation

Author: Eva Bečková

Department: Department of English and American Studies, Philosophical Faculty

Title: Analysis of an English official document based on theory of functional styles

Final paper supervisor: Mgr. Jitka Zehnalová, Ph.D.

Number of characters: 73 666

Number of supplements: 2

Number of works cited: 19

Key words: style, stylistics, register, style of official documents, comparative analysis, lexical level, textual level, morphology, syntax

This paper deals with comparative analysis of an English official document and its translation into Czech language. It is divided into theoretical and practical part.

The theoretical part describes basic terms related to the field of functional styles both in English and Czech language. Apart from classification of functional styles from the historical point of view, this part deals also with typical features of the style of official documents.

The practical part is focused on comparison of the English official document with its Czech translation. It is based on the comparative analysis. It describes the distinctive features of the style of official documents as well as the differences between the English original text and the Czech version. The analysis is conducted mainly on the lexical level but the attention is paid to morphological, syntactic and textual level as well. Everything is demonstrated on examples from both texts.

Anotace

Autor: Eva Bečková

Název katedry: Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta

Název bakalářské práce: Analýza anglického administrativního textu na základě teorie funkčních stylů

Vedoucí práce: Mgr. Jitka Zehnalová, Ph.D.

Počet znaků: 73 666

Počet příloh: 2

Počet použité literatury: 19

Klíčová slova: styl, stylistika, registr, administrativní styl, srovnávací analýza, lexikální stránka, textová stránka, syntax, morfologie

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou anglického administrativního textu a jeho následnou komparací s českým překladem. Je rozdělena na část teoretickou a část praktickou. Část teoretická přibližuje problematiku související s funkčními styly, a to jak v českém, tak v anglickém jazyce. Kromě historického vývoje klasifikace funkčních stylů, se tato část věnuje také typickým rysům administrativního funkčního stylu.

Část praktická se soustřeďuje na srovnání anglického administrativního textu s českým překladem pomocí komparativní analýzy. Poukazuje nejen na charakteristické rysy, ale také rozdíly administrativního stylu v anglickém originále i českém překladu. Analýza je prováděna především na rovině lexikální, ale všímá si také rovin morfologické, syntaktické a textové. Vše je doprovázeno konkrétními příklady z obou textů.

Seznam použité literatury

CRYSTAL, David, DAVY, Derek. *Investigating English style*. 3.vyd. Londýn: Longman, 1973. 264 s. ISBN 0582550114.

CRYSTAL, David. *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 3. vydání. Oxford: Blackwell, 1995. 389 s. ISBN 0631178716.

ČECHOVÁ, Marie a kolektiv autorů. *Současná česká stylistika*. Praha: Nakladatelství ISV, 2003. 342 s. ISBN 80-86642-00-3.

DUŠKOVÁ, Libuše a kol. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. 2 vydání. Praha: Academia, 1994. 673 s. ISBN 80-200-0486-6.

GALPERIN, Ilja, Romanovič. *Stylistics*. Moscow: Higher School Publishing House, 1971. 342 s.

HATIM, Batim, MUNDAY, Jeremy. *Translation: an advanced resource book*. London: Routledge, 2004. 373 s. ISBN 0415283051 (brož.).

KNITTLOVÁ, Dagmar. *K teorii i praxi překladu*. 2. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2000. ISBN 80-244-0143-6. 215 s.

KNITTLOVÁ, Dagmar. ROCHOWANSKÁ, Ida. *Funkční styly v angličtině a češtině*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého, 1977. 122 s.

URBANOVÁ, Ludmila, OAKLAND, Andrew. *Úvod do anglické stylistiky*. Brno: Nakladatelství Barrister & Principal, 2002. ISBN 80-86598-33-0. 145 s.

VACHEK, Josef. *Chapters from modern English lexicology and stylistics*. Praha: Soukromé Pedagogické Nakladatelství, 1974. 220 s.

WALES, Katie. *A Dictionary of Stylistics*. 2. vydání. London: Pearson Education, 2001. 429 s. ISBN 0582317371.

Internetové zdroje

EUROPEAN PARLIAMENT. „*How Parliament is organized*“ [online]. [cit. 2. března 2010]. Dostupný na <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=EN&id=45&pageRank=1>>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. „*Evropský parlament a jeho organizace*“ [online]. [cit. 2. března 2010]. Dostupný na <<http://www.europarl.europa.eu/parliament/public/staticDisplay.do?language=CS&id=45&pageRank=1>>.

EVROPSKÝ PARLAMENT. „*Počet meziparlamentních delegací, delegací ve smíšených parlamentních výborech, delegací ve výborech pro parlamentní spolupráci a mnohostranných parlamentních shromážděních*“ [online]. Přijaté texty, 6. května 2009 [cit. 16. dubna 2010]. Dostupný na <<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=TA&reference=P6-TA-2009-0349&language=CS>>.

INTERACTIVE TERMINOLOGY FOR EUROPE. [online]. Europa [cit. 18. dubna 2010]. Dostupný na <<http://iate.europa.eu/iatediff/switchLang.do?success=mainPage&lang=cs>>.

KŘÍSTEK, Michal. „*K možnostem srovnávání českého a anglosaského pojetí stylistiky*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 12. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/pojeti.htm>>.

KŘÍSTEK, Michal. „*Vybrané shody a odlišnosti českého a anglosaského pojetí stylu a stylistiky*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 14. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/vybrane.htm>>.

LUKEŠ, Dominik. „*O Pražském lingvistickém kroužku*“ [online]. Prague Linguistics – Linguistique de Prague [cit. 20. ledna 2010]. Dostupný na <http://www.praguelinguistics.org/cs/o_prazskem_lingvistickem_krouzku>.

URBANOVÁ, Ludmila. „*Is Stylistics a Controversial Branch of Language Study?*“ [online]. Katedra anglistiky a amerikanistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 12. ledna 2010]. Dostupný na <<http://www.phil.muni.cz/stylistika/studie/controversial.htm>>.